

UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas sadarbības tīklu konference

“Kultūrpratība sadarbībai: kopīgas valodas meklējumos”

Šogad aprīlī 20 gadu, kopš pieņemta UNESCO Konvencija par nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanu, kas uzsver, ka ne tikai lietas un vietas, ko varam redzēt un aptaustīt, ir vērtīgas un saglabājamās, bet arī tas, ko varam piedzīvot ikdienā, piemēram, dziesmas, stāsti, tradīcijas, svētku svinēšana, valoda – ir nozīmīga kultūras mantojuma daļa; tas ir nemateriālais jeb dzīvais kultūras mantojums.

Patiesi novērtēt un saprast lietas mēs varam tad, kad par tām zinām, un šķiet, ka ar aci netveramās, bet ar sirdi sajūtamās pieredzes, tostarp dzīvais kultūras mantojums, daudz grūtāk atpazīstams un novērtējams. Tāpēc īpaši būtiska prasme ir kultūrpratība – spēja novērtēt kultūras bagātības, iejusties sabiedrībā un pilnvērtīgi piedzīvot kultūras procesus, no patērētāja kļūstot par radītāju. Tā ļauj atpazīt un izmantot kultūru krustpunktus, lai veicinātu sapratni un sadarbību starp dažādām kultūrām.

Tādēļ, atzīmējot UNESCO Konvencijas par nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanu 20. gadadienu un ANO Starptautisko pirmiedzīvotāju valodu desmitgadi (2022–2032), UNESCO Latvijas Nacionālā komisija rīko konferenci “Kultūrpratība sadarbībai: kopīgas valodas meklējumos”. Tā norisināsies 2023. gada 19. oktobrī Siguldas novada kultūras centrā “Siguldas devons”. Konference būs viens no nozīmīgākajiem UNESCO nedēļas 2023 “*No paaudzes paaudzē. Nemateriālā kultūras mantojuma konvencijai 20*” pasākumiem.

Konferences priekšlasījumos meklēsim atbildes uz dažādiem jautājumiem, piemēram, kas ir kultūrpratība, kā to apgūt un novērtēt; kā kultūrpratība palīdz iekļauties sabiedrībā un var palīdzēt kopienas attīstībā un nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanā. Savukārt konferences tematiskajās darbnīcās varēsim praktiski trenēt savu kultūrpratību, iepazīstot tās ciešo saikni ar medijpratību, izceļot valodu kā būtisku nemateriālā kultūras mantojuma piemēru, kā arī dziļāk izziņot lībiešu nemateriālo kultūras mantojumu.

Konferences dalībnieki būs dažādos UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas sadarbības tīklos iesaistīto skolu pedagogi, tīkla “Stāstu bibliotēkas” bibliotekāri, UNESCO programmas “Pasaules atmiņa” Latvijas atmiņas institūciju darbinieki un UNESCO katedru pārstāvji.

Tematiskās darbnīcas

Lībiešu kultūras mantojums Latvijā

Latvijas Universitātes Lībiešu institūts rīkos tematisko darbnīcu par lībiešiem, to nemateriālo kultūras mantojumu un lomu mūsdienu Latvijā. Dalībniekiem būs iespēja papildināt zināšanas par lībiešu mantojumu Latvijā un meklēt to pašiem dažādās kultūras, apkārtnes vides un arī valodas izpausmēs ikdienā. Paraugoties uz Kurzemes un Vidzemes lībiešu mantojumu mūsdienās un tā lomu Latvijas kultūrtelpā, iedziļināsimies jautājumos par kultūras mantojuma nozīmi piederības sajūtas stiprināšanā kultūrvēsturiskajai identitātei, par kultūras mantojumu un jaunradi jeb jaunu kultūras vērtību radīšanu kā risinājumu mūsdienu globalizētās pasaules izaicinājumiem un par dažādības vērtību vienotā un saliedētā sabiedrībā.

Vietvārdu un apvidvārdu uzkrāšana.

Datu vākšanas un reģistrēšanas metodika

Valodas tematiskajā darbnīcā Latvijas Universitātes Latviešu valodas institūta pētnieki stāstīs un rādīs, ko var atrast valodā, kāda ir šo atradumu nozīme, kā tos reģistrēt un tālāk izmantot. Par nozīmīgākajiem un novadu identitāti stiprinošākajiem vārdiem tiek uzskatīti vietvārdi (ģeogrāfisko objektu nosaukumi) un apvidvārdi (noteiktā reģionā lietoti vārdi, ko nepazīst citur Latvijā). To uzkrāšanai LU Latviešu valodas institūts ir veltījis gandrīz gadsimtu sava darba, un nu kopā ar UNESCO Latvijas Nacionālo komisiju ir izveidotas divas pūlpakalpes vietnes (<https://vietvardi.lu.lv>; <https://apvidvardi.lu.lv>). Darbnīcā ne tikai stāstīs, bet arī mācīs, kā pareizi vākt datus un tos reģistrēt. Būs pieejami pētnieku vāktie vārdu krājumi, bet arī dalībnieki ir aicināti, savā novadā atrast un dalīties ar apvidvārdiem, vietvārdiem vai vietu stāstiem.

Medijpratības un kultūrpratības terminoloģija

Tematiskajā darbnīcā, ko vadīs UNESCO Medijpratības un informācijpratības katedras Latvijas Universitātē priekšsēdētājas vietiece Laura Ardava-Āboliņa, dalībnieki tiks aicināti darboties ar medijpratības, informācijpratības, kultūrpratības terminoloģiju un UNESCO vēstures un kultūras jautājumiem, kas slēpsies krustvārdu mīklas formā - aizraujošā prāta asināšanas aktivitātē. Darbs tiks organizēts nelielās grupās, kopīgi pārrunājot jautājumus un nepieciešamības gadījumā saņemot uzvedinošas norādes no darbnīcas vadītājas.

UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas sadarbības tīklu konference

“Kultūrpratība sadarbībai: kopīgas valodas meklējumos”

Moderators: Dīvs Reiznieks

10.30 Dalībnieku ierašanās / Reģistrācija

11.00 Muzikālais apsveikums

11.15 Konferences atklāšana

Līga Sausiņa, Siguldas novada pašvaldības domes priekšsēdētāja

Baiba Moļņika, UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas ģenerālsekretāre

11.25 Kultūra un kultūrpratība – izaicinājumi un iespējas posthumānisma laikmetā

Prof. PhD. Rūta Muktupāvela, Latvijas Kultūras akadēmijas rektore,

Latvijas Rektoru padomes priekšsēdētāja

**12.05 Izzudis, bet ne pazaudēts: kultūrvēsturiskā mantojuma
renesanses pieredze suitu novadā**

Andris Vasīļevskis, mākslas eksperts, bijušais suitu draudžu priesteris un
Aizputes novadpētniecības muzeja pētnieks

12.45 Pusdienas

13.45 Tematiskās darbnīcas

Lībiešu kultūras mantojums Latvijā

Gunta Kļava, LU Lībiešu institūta vadošā pētniece

Lolita Ozoliņa, LU Lībiešu institūta viespētniece, Vidzemes lībiskās kultūrtelpas pētniece

Vietvārdu un apvidvārdu uzkrāšana.

Datu vākšanas un reģistrēšanas metodika

Sanda Rapa, LU Latviešu valodas institūta direktore

Medijpratības un kultūrpratības terminoloģija

Laura Ardava-Āboliņa, LU docente,

UNESCO Medijpratības un informācijpratības katedras priekšsēdētājas vietniece

15.00 Konferences noslēgums

15.30 - 17.00 Ekspozīcijas “Gaujas plostnieka stāsts” apmeklējums

Peldu iela 2, Sigulda
